Lietas arhīva Nr. CA-2153-17/6
ECLI:LV:RAT:2017:1017.C30513815.1.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā, 2017.gada 17.oktobrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja Dz.Zvaigznekalna- Žagare,
tiesnese M.Zelmene,
tiesnese L.Grauda,
ar sekretāri I.Pelēkzirni,

piedaloties /pers. E/ un Valsts policijas pārstāvei /pers. F/,

izskatīja atklātā tiesas sēdē Rīgā, Brīvības bulvārī 34 civillietu /pers. E/ prasībā pret /pers. G/, Latvijas Republikas Valsts policiju, Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldi, Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Ziemeļu iecirkni par godu un cieņu aizskarošu ziņu atsaukšanu, morālā kaitējuma atlīdzināšanu un pienākuma uzlikšanu mainīt dokumentu saturu, sakarā ar /pers. E/ apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2017.gada 8.marta spriedumu, un

konstatēja:

2015.gada 19.februārī, ar precizējumiem 2015.gada 3.jūlijā, /pers. E/Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā cēla prasību pret /pers. G/, Latvijas Republikas Valsts policiju, Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldi, Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Ziemeļu iecirkni par godu un cieņu aizskarošu ziņu atsaukšanu, morālā kaitējuma atlīdzināšanu un pienākuma uzlikšanu mainīt dokumentu saturu, kurā, pamatojoties uz Satversmes 95.pantu, Civillikuma 1., 1635.pantu, 2352.[1] panta pirmo un trešo daļu, lūdza:

- ar spriedumu uzlikt par pienākumu, lai /pers. G/ atsauc ziņas, ko viņš par prasītāju izplatījis 2014.gada 26.augustā koplietošanas telpās /adrese/, „tā ir - tu ir pederast" un rakstveidā atvainojas prasītājam;
- ar spriedumu uzlikt par pienākumu apmainīt dokumentus: VP RRP RZI 2014.gada 21.oktobra atbildi Nr. 20/10/12-R-1298, 2014.gada 23.oktobra atbildi Nr. 20/10/12-R- 1332, 2014.gada 31.oktobra atbildi Nr. 20/10/12-R- 1358, 2014.gada 7.novembra atbildi Nr. 20/10/12-R- 1418, 2014.gada 7.novembra atbildi Nr. 20/10/12-R- 1427, 2014.gada 24.novembra atbildi Nr. 20/10/12 -R- 1454, 2014.gada 29.decembra atbildi Nr. 20/10/12-R- 1591, 2015.gada 14.janvāra atbildi Nr. 20/10/12-R- 7, 2015.gada 21.janvāra atbildi Nr. 20/10/12-R- 25, kuros līdzatbildētāji radīja teksta viltotu un nepatiesu informāciju, kur visur bija uzrādīts viens un tāds pats teksts, mainīt uz tekstu šādā redakcijā: „paziņojam, ka 2014.gada 21.oktobrī, 2014.gada 23.oktobrī, 2014.gada 31.oktobrī, 2014.gada 7.novembrī, 2014.gada 24.novembrī, 2014.gada 29.decembrī, 2015.gada 14.janvārī, 2015.gada 21.janvārī - Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Ziemeļu iecirknī ir saņemta /pers. E/ sūdzība Nr. ... , kura ir reģistrēta ar (citu) Nr. ... par konfliktu koplietošanas telpas starp /pers. E/ un īrnieku /pers. G/, kas notika /adrese/ 2014.gada 26.augustā, kad /pers. G/ pazemojošo un aizvainojošo vārdu „tu ir pederast" adresēja /pers. E/, sakarā ar ko lietvedība nebija uzsākta. Tā kā tagad saturs attiecībā uz jaunajiem norādītajiem tiesiskajiem un faktiskajiem apstākļiem pēc būtības ir mainījies, /pers. E/ sūdzības tiks izskatītas no jauna";
- piedzīt no atbildētājiem solidāri prasītāja labā par morālo kaitējumu atlīdzību - kompensāciju 20 000 *euro* un visus tiesas izdevumus.

Prasības pieteikumā un tā precizējumos norādīts, ka /pers. E/ ar ģimeni dzīvo dzīvoklī Nr.1, /adrese/, kura kopīpašnieki ir Rīgas dome un /pers. K/, kura sev piederošās telpas nodevusi citu personu lietošanā. Īrnieces /pers. S/ dēls /pers. G/ 2014.gada 26.augustā koplietošanas telpās dzīvoklī uzvedies provokatīvi, bieži un skaļi aizvēris istabas un virtuves durvis. Kad prasītājs iegājis virtuvē, /pers. G/ atvēris durvis un skaļi tās aiztaisījis, vienlaikus ļoti skaļi teicis prasītājam šādus aizvainojošus vārdus: „tu ir pederast u.t.t." (saskaņā ar ierakstu diktofonā). Prasītājs pieprasījis atvainoties, bet no istabas iznākusi /pers. S/ un kopā ar dēlu sākuši kliegt pa visu māju un aizvainot prasītāju ar necenzētiem vārdiem, ka /pers. E/ speciāli atvēris viņas dēla istabas durvis un pats tās ar spēku aizvēris, ka /pers. E/ ir slims un viņam vajag ārstēties u.t.t.

Minētā sakarā prasītājs ar sūdzībām vērsies Valsts policijā, taču pārējie atbildētāji pēc būtības neatbildējuši, atrakstījušies ar vienāda satura vēstulēm, liedzot prasītājam iespēju saņemt lēmumu par /pers. G/ sodīšanu. No Eiropas Cilvēktiesību tiesas prakses izriet, ka pret adresātu vērsts prettiesisks nelabvēlīgs administratīvais vai prettiesiska iestādes faktiskā rīcība parasti rada morālo kaitējumu. Ar visu atbildētāju darbībām prasītājam ir nodarīts morālais kaitējums, kas atlīdzināms saskaņā ar Civillikuma 1635.pantu un prasītājs tā apmēru novērtē 20 000 *euro*.

Katram ir tiesības prasīt tiesas ceļā atsaukt ziņas, kas aizskar viņa godu un cieņu; personas godu un cieņu aizskarošās ziņas tiek uzskatītas par neatbilstošām patiesībai, kamēr šādu ziņu izplatītājs nepierāda pretējo; goda un cieņas aizskāruma civiltiesiskās atbildības veids ir atlīdzība (mantiska kompensācija); atlīdzības apmēru nosaka tiesa, un prasītājam jāpierāda kaitējuma apmērs (mantiskā izteiksmē). Ja kāds prettiesiski aizskar personas godu un cieņu mutvārdiem, rakstveidā vai ar darbiem, tad viņam jādod atlīdzība (mantiska kompensācija), kuras apmēru nosaka tiesa.

Prasībā ietverts lūgums atbrīvot /pers. E/ no valsts nodevas samaksas, kas ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneses 2015.gada 26.februāra lēmumu noraidīts. Izskatot procesuālo jautājumu sakarā ar /pers. E/ blakus sūdzību, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija ar 2015.gada 18.maija lēmumu atcēla pirmās instances tiesas tiesneses lēmumu un daļēji atbrīvoja /pers. E/ no maksājamās valsts nodevas, nosakot to 100 *euro*, ko prasītājs ir samaksājis /l.l.55/.

2015.gada 31.augustā tiesā saņemti atbildētājas Valsts policijas paskaidrojumi uz prasību, kuru atbildētāja daļā pret Valsts policiju neatzīst.

Atsaucoties uz Civilprocesa likuma 71.panta otro daļu, 72.panta pirmo daļu, 73.panta otro daļu, „Valsts policijas nolikumu", 2010.gada 8.janvāra Valsts policijas Reglamentu Nr.2 un 2014.gada 25.novembra Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Reglamentu Nr.1, atbildētāja norāda, ka Rīgas reģiona pārvalde ir Valsts policijas struktūrvienība, kuras sastāvā ietilpst Rīgas Ziemeļu iecirknis kā struktūrvienība. Šīm Valsts policijas struktūrvienībām nepiemīt civilprocesuālā tiesībspēja un rīcībspēja, un tās nevar būt atbildētājas civillietā.

Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Ziemeļu iecirkņa Kārtības policijas nodaļā tika izskatīts materiāls ENZ-005565, kas tika uzsākts sakarā ar /pers. E/ 2014.gada 1.septembra iesniegumu. Izskatot materiālu, konstatēts, ka 2014.gada 31.augustā /pers. G/ uzbrauca ar riteni /pers. P/ uz kājas. /pers. P/ atteicās ierasties Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Ziemeļu iecirkņa Vecmīlgrāvja iecirknī iesniegt iesniegumu, viņas iesniegums uzsākt administratīvo lietvedību un atzīt viņu par cietušo policijā netika saņemts. Materiāla izskatīšanas gaitā savākti pierādījumi, izvērtēti fakti un atzīts, ka nav pamata uzsākt atsevišķu administratīvo lietvedību. Līdz ar to, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 373.pantu un 377.panta 1.punktu, 2014.gada 3.oktobrī pieņemts Lēmums par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu un paziņot par to ieinteresētajām personām, izskaidrojot tā pārsūdzēšanas kārtību un termiņus. Ar 2014.gada 8.oktobra vēstuli Nr.20/10/12-R-1101 Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Ziemeļu iecirknis /pers. E/ sniedza atbildi pēc būtības, iepriekš izvērtējot viņa 2014.gada 1.septembra iesniegumā aprakstīto par konflikta situāciju.

Ar prasībā minētajām Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Ziemeļu iecirkņa vēstulēm /pers. E/ informēts, ka viņa iesniegums par konflikta situāciju ar kaimiņiem /pers. S/ un /pers. G/, kas notika /adrese/, 2014.gada 29. un 31.augustā, ir izskatīts, un, pamatojoties uz Iesniegumu likuma 7.panta pirmās daļas 5.punktu (*atbilde uz iesniegumu ir dota iepriekš, un tā saturs attiecībā uz iepriekšējā iesniegumā norādītajiem tiesiskajiem vai faktiskajiem apstākļiem pēc būtības nav mainījies*), attiecīgais iesniegums tiek atstāts bez izskatīšanas. Prasītājs atkārtoti informēts, ka sakarā ar viņa 2014.gada 1.septembra iesniegumu pieņemts lēmums par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu.

Valsts policija uzskata, ka šādus pieteikumus pārbauda administratīvā tiesa atbilstoši Administratīvā procesa likumam. Atbildes nesniegšana vispār (arī tās nesniegšana termiņā) vai atbildes nesniegšana pēc būtības kā faktiskā rīcība atbilstoši Administratīvā procesa likumam ir pārbaudāma administratīvajā tiesā. Līdz ar to saskaņā ar Civilprocesa likuma 223.panta 1.punktu tiesai ir pamats izbeigt tiesvedību lietā daļā pret Valsts policiju, jo lietas izskatīšana nav pakļauta tiesai.

Prasītājs prasības pieteikumā ir norādījis uz diviem prasījumiem, kuriem nav savstarpējas saistības: it kā konfliktu ar /pers. G/ 2014.gada 26.augustā, saistībā ar kuru lūdz uzlikt par pienākumu, lai /pers. G/ atsauc izplatītās ziņas, un par /pers. E/ sniegtajām Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Ziemeļu iecirkņa vēstulēm, kuras lūdz apmainīt, bet kuras attiecas uz konflikta situāciju ar kaimiņiem /pers. S/ un /pers. G/, kas notika /adrese/, 2014.gada 29. un 31.augustā.

Valsts policija paskaidro, ka nav izplatījusi par /pers. E/ nekādas ziņas, jo prasības pieteikumā norādītās atbildētāju vēstules nesatur ziņas par prasītāju un ir adresētas tikai /pers. E/. Līdz ar to nepamatota ir prasība iekļaut citu tekstu šajās vēstulēs un izskatīt /pers. E/ sūdzības no jauna, jo Iesniegumu likumā nav noteikta šāda kārtība.

Solidārās morālā kaitējuma atlīdzības prasībai nav pamata, jo tas neatbilst Civillikuma 1670., 1671., 1672.pantam.

Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa ar 2017.gada 8.marta spriedumu prasību noraidīja pilnībā, spriedumā ietverot šādus motīvus.

Civilprocesa likuma 71.panta otrajā daļā noteikts, ka *civilprocesuālā tiesībspēja atzīstama vienlīdzīgi visām fiziskajām un juridiskajām personām*, 72.panta pirmā daļa paredz, ka *spēja realizēt civilprocesuālās tiesības un izpildīt pienākumus (civilprocesuālā rīcībspēja) cita starpā ir juridiskajām personām*; bet 73.panta otrā daļa paredz, ka *par lietas dalībnieku var būt persona, kurai ir civilprocesuālā tiesībspēja un rīcībspēja*.

Ministru kabineta 2005.gada 18.janvāra noteikumu Nr.46 „Valsts policijas nolikums" 1.punktā noteikts, ka *Valsts policija ir iekšlietu ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas atbilstoši kompetencei īsteno valsts politiku noziedzības apkarošanas un sabiedriskās kārtības un drošības aizsardzībā, kā arī personu tiesību un likumīgo interešu aizsardzībā.*

Ar 2010.gada 8.janvāra Valsts policijas Reglamenta Nr.2 5.14.3.apakšpunktu noteikts, ka Valsts policijas priekšnieka tiešā pakļautībā ir Rīgas reģiona pārvalde kā struktūrvienība. Ar 2014.gada 25.novembra Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Reglamenta Nr. 1 4.7.1.7.apakšpunktu noteikts, ka Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes sastāvā ietilpst un šīs pārvaldes priekšnieka tiešā pakļautībā ir Rīgas Ziemeļu iecirknis kā struktūrvienība.

Tiesa pievienojas Valsts policijas viedoklim, ka prasībā norādītie atbildētāji Valsts policijas Rīgas reģiona pārvalde un tās Rīgas Ziemeļu iecirknis ir Valsts policijas struktūrvienības, kam nepiemīt civilprocesuālā tiesībspēja un rīcībspēja, un, sekojoši, tie nevar būt atbildētāji civillietā, tāpēc prasība pret Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldi un Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Ziemeļu iecirkni ir noraidāma.

Prasība par godu un cieņu aizskarošu ziņu atsaukšanu un morālā kaitējuma atlīdzināšanu pēc būtības izskatāma tikai pret /pers. G/ un Valsts policiju.

Citējot Civillikuma 1635.pantu, tiesa atzinusi, ka likums noteic prasītājam pienākumu pierādīt morālo kaitējumu, kas nodarīts /pers. G/ un Valsts policijas rīcības rezultātā.

No prasības pieteikuma izriet, ka /pers. G/ ir aizskāris prasītāja godu un cieņu ar savām 2014.gada 26.augusta darbībām, kad ir nosaucis /pers. E/ rupjā vārdā, kas minēts prasības pieteikumā. Lietas materiālos neatrodas neviens pierādījums, ka /pers. G/ 2014.gada 26.augustā ir izplatījis par /pers. E/ godu un cieņu aizskarošas ziņas, kuras būtu atsaucamas un, secīgi, būtu pamats uz morālā kaitējuma atlīdzinājumu. Lietā esošie paša prasītāja iesniegumi un sūdzības nav uzskatāmi par pierādījumiem /pers. G/ prettiesiskai rīcībai, līdz ar to prasība pret viņu ir noraidāma.

Prasība pret Valsts policiju ir pamatota ar šādiem apstākļiem. Ar Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Ziemeļu iecirkņa 2014.gada 21.oktobra vēstuli Nr.20/10/12-R-1298, 2014.gada 23.oktobra vēstuli Nr.20/10/12-R-1332, 2014.gada 31.oktobra vēstuli Nr.20/10/12-R-1358, 2014.gada 7.novembra vēstuli Nr.20/10/12-R-1418, 2014.gada 7.novembra vēstuli Nr.20/10/12-R-1427, 2014.gada 24.novembra vēstuli Nr.20/10/12-R-1454, 2014.gada 29.decembra vēstuli Nr.20/10/12-R-1591, 2015.gada 14.janvāra vēstuli Nr.20/10/12-R-7 un 2015.gada 21.janvāra vēstuli Nr.20/10/12-R-25 /pers. E/ informēts, ka attiecīgais viņa iesniegums par konflikta situāciju ar kaimiņiem /pers. S/ un /pers. G/, kas notika /adrese/, 2014.gada 29. un 31.augustā, ir izskatīts, un, pamatojoties uz Iesniegumu likuma 7.panta pirmās daļas 5.punktu, attiecīgais iesniegums tiek atstāts bez izskatīšanas. Vienlaicīgi prasītājs informēts, ka sakarā ar viņa 2014.gada 1.septembra iesniegumu pieņemts lēmums par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu.

Ja /pers. E/ minētajās vēstulēs sniegtās ziņas uzskata par viņa godu un cieņu aizskarošām, viņam bija jāgriežas administratīvajā tiesā, jo šāda satura pieteikumus pārbauda administratīvā tiesa atbilstoši Administratīvā procesa likumam. Kārtība, kādā īstenojamas tiesības vērsties iestādē ar iesniegumu un saņemt atbildi pēc būtības, ir noteikta Iesniegumu likumā, kura 2.panta pirmā daļa nosaka kārtību, kādā privātpersona iesniedz un iestāde vai privātpersona, kas īsteno valsts pārvaldes uzdevumus, izskata dokumentu, kurā ietverts iestādes kompetencē esošs lūgums, sūdzība, priekšlikums vai jautājums, un atbild uz to. Atbilstoši Iesniegumu likuma 3.panta pirmajai daļai, iesniegumu iesniedz iestādei, kuras kompetencē ir izskatīt iesniegumu pilnībā vai kādā tā daļā. Iesniegumu likuma 5.pants reglamentē iesnieguma izskatīšanu un atbildēšanu uz to. Arī jautājums par morālā kaitējuma atlīdzināšanu sakarā ar iestādes sniegto atbildi ir pakļauts izskatīšanai administratīvā rajona tiesā Administratīvā procesa likuma kārtībā.

Spriedumā minētās Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Ziemeļu iecirkņa vēstulēs /pers. E/ godu un cieņu aizskarošas ziņas nav izplatītas,

tās ir viņam adresētas atbildes uz iesniegumiem, kas vispār nesatur ziņas par /pers. E/. Tāpēc nepamatota ir prasība apmainīt vēstulēs norādīto informāciju pret citu, prasītājam vēlamu tekstu un izskatīt /pers. E/ sūdzības no jauna, jo Iesniegumu likumā nav noteikta šāda kārtība.

Par spriedumu /pers. E/ iesniedza apelācijas sūdzību, kurā spriedumu pārsūdzēja pilnībā, lūdza to atcelt un izskatīt lietu pēc būtības, norādot šādus apsvērumus.

Prasītājs uzsver, ka apelācijas sūdzību sastādījis, vadoties tikai no saīsinātā sprieduma, jo līdz 2017.gada 25.martam motivēts spriedums nav sastādīts, 2017.gada 27.martā tas viņam nav izsniegts un līdz 2017.gada 31.martam nebija saņemts arī ar pasta sūtījumu. Līdz ar to apelācijas sūdzība sastādīta, neatkarīgi no sprieduma teksta.

Apelācijas sūdzībā iesniedzējs informē Rīgas apgabaltiesu par viņaprāt notikušām nelikumībām tiesvedības laikā, proti: viņam vairākas reizes liegts iepazīties ar lietu; lietu izskatījušai tiesnesei bijusi personiska interese lietas iznākumā, jo viņa atteikusies izsaukt uz tiesas sēdi kā lieciniekus prasītāja ģimenes locekļus; minētā tiesnese Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesu pārveidojusi par savu personīgu privātuzņēmumu, lai saņemtu papildus atlīdzību par savu prettiesisko rīcību un atriebtos prasītājam.

Apelācijas sūdzībā tiek analizēts tiesas sēdes protokols un audioieraksts, un apgalvots, ka tiesnese ir palīdzējusi Valsts policijas pārstāvei juridiski argumentēt savus paskaidrojumus, pārkāpjot Civilprocesa likumā noteiktos tiesvedības principus, kas norāda, ka tiesnese ir bijusi ieinteresēta persona.

Uzskata, ka tiesnese neizskatīja visus prasījumus un neizvērtēja iemeslus, kuru dēļ pārējie atbildētāji uz tiesas sēdi neieradās. Uzskata, ka Valsts policija iebildumus pret prasību nav pierādījusi, bet pārējie atbildētāji vispār paskaidrojumus nav snieguši, tāpēc atzīstams, ka viņi nav iebilduši pret prasības pieteikumā izklāstītajiem faktiem.

Līdz ar to uzskata, ka saīsinātais spriedums ir pilnīgi pretlikumīgs, nepareizi piemērotas Civilprocesa likuma un Civillikuma normas, un spriedumam nav nozīmes judikatūras veidošanā.

Apelācijas sūdzībā ietverts prasītāja lūgums pilnībā atbrīvot viņu no tiesas izdevumu samaksas par valsts nodevu, kas pamatots ar /pers. E/ sliktu mantisko stāvokli un apmierināts ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneses 2017.gada 3.aprīļa lēmumu.

Valsts policija lietā iesniegusi rakstveida paskaidrojumus par apelācijas sūdzību, kurā atkārtoti izklāsta tos pašus argumentus, kas norādīti rakstveida paskaidrojumos par prasību.

/pers. E/ par atbildētājas paskaidrojumiem iesniedzis atsauksmi, kurā norāda, ka paskaidrojums ir neobjektīvs, „ar informāciju, kurā vispār ir murgs".

Pārējie atbildētāji rakstveida paskaidrojumus par apelācijas sūdzību lietā neiesniedza.

Tiesas sēdē /pers. E/ prasību un apelācijas sūdzību uzturēja uz tajās norādītā pamata.

Tiesas sēdē Valsts policijas pārstāve /pers. F/ prasību un apelācijas sūdzību neatzina atbilstoši rakstveida paskaidrojumos norādītajiem iebildumiem.

/pers. G/, kā arī Valsts policijas Rīgas reģiona pārvalde un Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Ziemeļu iecirkņa pārstāvji uz tiesas sēdi neieradās, par neierašanās iemesliem tiesai nav paziņots un nav lūgts izskatīt lietu bez šo atbildētāju klātbūtnes. Civillietu tiesas kolēģija uzskata par iespējamu izskatīt lietu bez atbildētāju piedalīšanās tiesas sēdē, jo no Tiesu informatīvās sistēmas redzams, ka par tiesas sēdes laiku un vietu lietas dalībniekiem ir paziņots atbilstoši Civilprocesa likuma 56.pantam.

Motīvu daļa.

Pārbaudot lietas materiālus, noklausoties pušu paskaidrojumus un viedokli, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka /pers. E/ apelācijas sūdzība nav pamatota; prasība par goda un cieņas aizskarošu ziņu atsaukšanu un morālā kaitējuma atlīdzināšanu pret /pers. G/ ir noraidāma, bet prasības daļā pret Latvijas Republikas Valsts policiju, Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldi, Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Ziemeļu iecirkni par morālā kaitējuma atlīdzību un par pienākuma uzlikšanu apmainīt dokumentus tiesvedība izbeidzama, šādu apsvērumu dēļ.

Civillietu tiesas kolēģija vadās no Civilprocesa likuma 426.panta pirmās daļas, ka *apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā*.

Pirmās instances tiesas spriedums apelācijas sūdzībā tiek pārsūdzēts pilnībā, prasītājs izsaka divus savstarpēji izslēdzošus lūgumus, proti, spriedumu atcelt un vienlaicīgi izskatīt lietu pēc būtības.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta trešo daļu, *apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības, nenosūtot to jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesai, izņemot šā likuma 427.pantā norādītos gadījumus*.

Civilprocesa likuma 427.pantā izsmeļoši uzskaitīti gadījumi, kad pirmās instances tiesas spriedums atceļams un lieta nosūtāma jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesai. Apelācijas sūdzībā uz tādiem nav norādīts, arī Civillietu tiesas kolēģija nevienu no Civilprocesa likuma 427.pantā noteiktajiem pamatiem spriedumu atcelt nav konstatējusi, tāpēc atzīst, ka prasītāja lūgums nav juridiski pamatots.

Pārsūdzot spriedumu, /pers. E/ neapstrīd un faktiski arī nevar apstrīdēt tajā nodibinātos faktus, jo, kā uzsvērts apelācijas sūdzībā, tā sastādīta, prasītājam neiepazīstoties ar motivēta sprieduma saturu.

Civilprocesā būtisks ir dispozitivitātes (prāvnieku personīgās autonomijas) princips, proti, prasītājs pats izlemj, kādu prasību celt tiesā un uz kādiem pamatiem balstīt savus prasījumus, t.i., noteikt prasības robežas saistībā ar prasības priekšmetu un pamatu.

Ar Civilprocesa likuma 192.pantu noteikts, ka *tiesa taisa spriedumu par prasībā noteikto prasības priekšmetu un uz prasībā norādītā pamata, nepārsniedzot prasījuma robežas*.

Civilprocesa likuma 426.panta otrā daļa noteic, ka *apelācijas instance izskata tikai tos prasījumus, kas izskatīti pirmās instances tiesā. Prasības priekšmeta vai pamata grozīšana nav pieļaujama.*

/pers. E/ prasību cēlis pret vairākām personām un prasības pieteikumā apvienojis vairākus prasījumus.

Civillietu tiesas kolēģija pievienojas pirmās instances tiesas viedoklim attiecībā uz to, ka Valsts policijas Rīgas reģiona pārvalde ir Valsts policijas struktūrvienība, savukārt tās sastāvā kā struktūrvienība ietilpst Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Ziemeļu iecirknis.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 71.panta otro daļu (*civilprocesuālā tiesībspēja atzīstama vienlīdzīgi visām fiziskajām un juridiskajām personām*), 72.panta pirmo daļu (*spēja realizēt civilprocesuālās tiesības un izpildīt pienākumus (civilprocesuālā rīcībspēja) cita starpā ir*

juridiskajām personām), 73.panta otro daļu (*par lietas dalībnieku var būt persona, kurai ir civilprocesuālā tiesībspēja un rīcībspēja*) šīm Valsts policijas struktūrvienībām nepiemīt civilprocesuālā tiesībspēja un rīcībspēja, un tās nevar būt atbildētājas civillietā.

Līdz ar to prasība pēc būtības ir izskatāma tikai pret /pers. G/ un Valsts policiju.

Atbilstoši tiesību teorijā atzītajam, prasība satur divus elementus – priekšmetu un pamatu, kas veido prasības saturu.

Prasītāja materiāltiesiskais prasījums ir prasības priekšmets, kas /pers. E/ celtajā prasībā ir pienākuma uzlikšana /pers. G/ atsaukt ziņas, ko viņš par prasītāju izplatījis 2014.gada 26.augustā un rakstveidā atvainoties; morālā kaitējuma 20 000 *euro* apmērā atlīdzības solidāra piedziņa no visiem atbildētājiem; pienākuma uzlikšana Valsts policijai un tās struktūrvienībām apmainīt dokumentus, proti, grozīt to saturu, lai tiktu uzsākta lietvedība /pers. E/ sūdzībās.

Prasības pamatu veido apstākļi, uz kuriem prasītājs pamato savu prasījumu, un izskatāmajā strīdā celtās prasības pamats ir /pers. E/ norādītais apstāklis, ka 2014.gada 26.augustā /pers. G/ nosaucis prasītāju aizvainojošā vārdā, savukārt Valsts policija un tās struktūrvienības nav uzsākušas lietvedību sakarā ar /pers. E/ sūdzībām, tādā veidā ļaujot /pers. G/ izvairīties no atbildības par prasītājam nodarīto kaitējumu.

Ievērojot minēto, ir pamats atzīt, ka civillietā ir apvienoti atšķirīgi prasījumi, kuru priekšmets un pamats atšķiras.

Attiecībā uz prasījumu pret Valsts policiju un tās struktūrvienībām Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka ir pamats izbeigt tiesvedību lietā, šādu iemeslu dēļ.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 440.pantu, *apelācijas instances tiesa (..) izbeidz tiesvedību gadījumos un kārtībā, kāda noteikta šā likuma (..) 26.nodaļā*.

Civilprocesa likuma 223.pantā ir uzskaitīti apstākļi (pamati), kurus konstatējot, tiesai ir pienākums tiesvedību lietā izbeigt bez lietas izskatīšanas pēc būtības un sprieduma taisīšanas. Par nenovēršamu šķērsli lietas izskatīšanai pēc būtības šā panta 1.punktā ir noteikts tas, ka lietas izskatīšana nav pakļauta tiesai.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 1.panta pirmās daļas noteikumiem, *katrai fiziskajai un juridiskajai personai (turpmāk — persona) ir tiesības uz savu aizskarto vai apstrīdēto civilo tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizsardzību tiesā*. Panta otrajā daļā noteikts, ka *personai, kas griezusies tiesā, ir tiesības uz tās lietas izskatīšanu tiesā likumā noteiktajā procesuālajā kārtībā*.

No minētā izriet, ka personai ir tiesības savas aizskartās, ierobežotās vai apstrīdētās tiesības aizstāvēt nevis tādā kārtībā, kādā tā vēlas, vai kādu tā subjektīvi uzskata par lietderīgāko, bet gan tādā kārtībā, kādu noteicis likumdevējs.

Minētais nav pretrunā Latvijas Republikas Satversmes 92.pantam, kura pirmais teikums ietver vispārēju normu par personas tiesībām vērsties tiesā savu tiesību aizsardzībai, jo likumdevējs ir konkretizējis kārtību, kādā izskatāmi dažāda rakstura strīdi un bezstrīda jautājumi, tostarp noteicis šo jautājumu pakļautību dažādām iestādēm un tiesām. Satversmes 92.pantu nevar izmantot kā pamatu, lai šo kārtību apietu.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 23.panta pirmo daļu *visi civiltiesiskie strīdi ir pakļauti tiesai, ja likumā nav noteikts citādi (..)*.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2017.gada 30.augusta spriedumā lietā Nr. C27187711, lietas arhīva Nr. SKC-0040/2017, izteikts secinājums, ka (..) vispārējās jurisdikcijas tiesai prasības kārtībā ir pakļauti visi civiltiesiskie strīdi, proti, gadījumi, kad ir aizskartas vai apstrīdētas personas civilās tiesības. Tas nozīmē, ka civilprocesuālā kārtībā tiesa izskata tādus strīdus, kas radušies no civiltiesiska rakstura aizskārumiem. Jēdziens „civiltiesisks aizskārums" ir šaurāks par jēdzienu „cilvēka tiesību aizskārums". Cilvēka tiesības tiek aizsargātas arī kriminālprocesa un administratīvā procesa kārtībā. Personas pieteikumus, kuriem nav civiltiesiska strīda rakstura, tiesa izskata vienīgi tad, ja tas noteikts likumā (Civilprocesa likuma 23.panta trešā daļa).

Ar lietu pakļautību saprotams ne tikai lietu izskatīšanas kompetences sadalījums starp dažādām tiesību aizsardzības institūcijām, bet arī sadalījums starp jautājuma izskatīšanas procesuālajām kārtībām vienā un tajā pašā institūcijā – vispārējās jurisdikcijas tiesā.

Līdz 2004.gada 31.janvārim lietas, kas rodas no administratīvi tiesiskajām attiecībām, izskatīja vispārējas jurisdikcijas tiesas Latvijas Civilprocesa kodeksa 22.-24.A nodaļas kārtībā, bet no 2004.gada 1.februāra – administratīvās tiesas Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā.

Saskaņā ar tiesību doktrīnā atzīto, privāttiesiskas attiecības, kas izpaužas personu tiesībās un attiecīgos pienākumos, ir tad, kad viņas izceļas starp tiesībās vienlīdzīgām personām (pat, ja viena no viņām vai abas būtu juridiskās personas) un ja pie tam šīs attiecības nodibinātas viņu privātās interesēs. Turpretim publiski tiesiskas ir attiecības, kas noteiktas ar likumu, nevis privātu personu, bet valsts, resp. visas sabiedrības interesēs, kur pušu vienlīdzības vietā nostājas valsts vai sabiedriskas varas kundzība no vienas un personas padotība šai varai no otras puses *(skat. Bukovskis V. Civīlprocesa mācības grāmata. Rīga: Autora izdevums, 1933, 152.lp.)*.

Civiltiesības jeb privāttiesības ir tiesību daļa, kas regulē līdztiesīgu dalībnieku jeb subjektu savstarpējās attiecības. (..) Pretstatā civiltiesībām, kas noteic līdztiesīgu subjektu attiecības, publiskās tiesības regulē subordinācijas jeb pakļautības attiecības starp valsti vai valsts varas pilnvarām apveltītu subjektu un indivīdu (*skat. Balodis Kaspars. Ievads civiltiesībās. Rīga: Zvaigzne ABC, 2007, 20., 21.lpp.*).

Ievērojot minēto, ir pamats atzīt, ka starp /pers. E/ un Valsts policiju un tās struktūrvienībām nepastāv civiltiesiskas attiecības. Arī prasījums par kaitējuma atlīdzināšanu attiecībā uz Valsts policiju un tās struktūrvienībām konkrētajā gadījumā nav pamatots ar civiltiesisku aizskārumu, bet gan ar valsts rīcību publisko tiesību jomā. Tā kā prasījums par kaitējuma atlīdzinājumu ir nesaraujami saistīts ar konkrētajām administratīvi tiesiskajām attiecībām, tad prasījums par kaitējuma atlīdzinājumu nav patstāvīgs prasījums un tas nav pārbaudāms tiesā civilprocesuālā prasības tiesvedības kārtībā.

Latvijas Republikas Satversmes 104.pantā noteikts, ka ikvienam ir tiesības likumā paredzētajā veidā vērsties valsts un pašvaldību iestādē ar iesniegumiem un saņemt atbildi pēc būtības. Šīs tiesības ir daļa no valsts labas pārvaldības (*skat. Augstākās tiesas Senāta 2011.gada 1.decembra lēmuma lietā Nr. SKA-986/2011 4.punktu*). Tās tiek īstenotas uz personas iniciatīvas pamata, vēršoties pie valsts kāda tai interesējoša jautājuma noskaidrošanai. Valsts pienākums atbilstoši šai konstitucionālajai normai ir sniegt atbildi, kurā ir izvērtēti uzdotie jautājumi un tie motivēti atbildēti (*skat. Augstākās tiesas Senāta 2008.gada 21.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-22/2008 17.punktu*).

Atbildes nesniegšana vispār (arī atbildes nesniegšana noteiktā termiņā) vai atbildes nesniegšana pēc būtības kā faktiskā rīcība atbilstoši Administratīvā procesa likumam ir pārbaudāma administratīvajā tiesā.

Kārtība, kādā īstenojamas tiesības vērsties iestādē ar iesniegumu un saņemt atbildi pēc būtības, ir noteikta Iesniegumu likumā, saskaņā ar kura 1.panta pirmo daļu (redakcijā, kāda bija spēkā faktiskās rīcības veikšanas brīdī) *likums nosaka kārtību, kādā privātpersona iesniedz un iestāde vai privātpersona, kas īsteno valsts pārvaldes uzdevumus, izskata dokumentu, kurā ietverts iestādes kompetencē esošs lūgums, sūdzība, priekšlikums vai jautājums, un atbild uz to*.

Atbilstoši Iesniegumu likuma 3.panta pirmajai daļai, iesniegumu iesniedz iestādei, kuras kompetencē ir izskatīt iesniegumu pilnībā vai kādā tā daļā. Iesniegumu likuma 5.pants reglamentē iesnieguma izskatīšanu un atbildēšanu uz to.

Izskatāmajā lietā pirmās instances tiesa pamatoti un attiecināmi atsaucās uz Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 13.novembra spriedumā lietā Nr.A420485211 A01413-12/16 norādīto, ka „persona, vēršoties ar iesniegumu iestādē un lūdzot sniegt atbildi pēc būtības, nevar sagaidīt, ka iestāde sniegs tieši tādu atbildi, kādu to iecerējis iesniedzējs. Iestāde, sniedzot atbildi, nav saistīta ar šādām iesniedzēja cerībām vai gaidām, bet gan ar attiecīgo jautājumu regulējošām tiesību normām, iestādes praksi attiecīgajā jautājumā u.tml."

Pamatots ir arī pirmās instances tiesas spriedumā norādītais, ka /pers. E/ bija jāgriežas administratīvajā tiesā, jo šāda satura pieteikumus pārbauda administratīvā tiesa atbilstoši Administratīvā procesa likumam, un arī jautājums par morālā kaitējuma atlīdzināšanu sakarā ar iestādes sniegto atbildi ir pakļauts izskatīšanai administratīvā rajona tiesā Administratīvā procesa likuma kārtībā. Neskatoties uz minēto, tiesa kļūdaini nav piemērojusi Civilprocesa likuma 223.pantu, kas tiesai noteic pienākumu tiesvedību lietā izbeigt bez lietas izskatīšanas pēc būtības un sprieduma taisīšanas.

Noraidot /pers. E/ prasību pret /pers. G/ par godu un cieņu aizskarošu ziņu atsaukšanu un morālā kaitējuma atlīdzināšanu, pirmās instances tiesa atzina, ka lietā neatrodas neviens pierādījums, ka /pers. G/ 2014.gada 26.augustā būtu izplatījis par /pers. E/ godu un cieņu aizskarošas ziņas, kuras būtu atsaucamas un par kuru izplatīšanu prasītājam pienāktos morālā kaitējuma atlīdzinājums. Civillietu tiesas kolēģija saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.panta piekto daļu pirmās instances tiesas spriedumā ietverto pamatojumu atzīst par pareizu un pilnībā pietiekamu, un pievienojas tiesas viedoklim, ka lietā esošie paša prasītāja iesniegumi un sūdzības nav uzskatāmi par pierādījumiem /pers. G/ prettiesiskai rīcībai, līdz ar to prasība pret viņu ir noraidāma.

Apstāklis, ka atbildētājs nav izteicis iebildumus pret prasībā norādītajiem faktiem, jo lietā paskaidrojumus vispār nav sniedzis un līdz ar to attieksmi pret prasību nav paudis, nenozīmē, ka /pers. G/ atzīst prasībā norādītos faktus un līdz ar to lietā būtu pamats piemērot Civilprocesa likuma 96.panta piektās daļas noteikumus (*Pusei nav jāpierāda fakti, kurus šajā likumā noteiktajā kārtībā nav apstrīdējusi otra puse*), kā to savā apelācijas sūdzībā norāda /pers. E/.

Ar Civilprocesa likuma 93.panta pirmo daļu prasītājam noteikts pienākums pierādīt savu prasījumu pamatotību, kas izskatāmajā lietā nav izdarīts.

Civillietu tiesas kolēģija nevērtē apelācijas sūdzībā izteikto kritiku lietu izskatījušai tiesnesei, proti, ka viņa liegusi iepazīties ar lietas materiāliem, bijusi personiski ieinteresēta lietas iznākumā, jo atteikusies izsaukt uz tiesas sēdi liecinieku u.t.t. No lietas materiāliem, t.sk., tiesas sēdes protokola redzams, ka Civilprocesa likuma 19. un 20.pantā noteiktās tiesības pieteikt tiesnesim noraidījumu prasītājs nav izmantojis. Apelācijas instances tiesa izskata pušu civiltiesisko strīdu sakarā ar iesniegto apelācijas sūdzību un tās kompetencē neietilpst izvērtēt sūdzības par tiesneša rīcību vai personību.

Nekādi citi vērā ņemami un juridiski pamatoti argumenti par to, kā tieši izpaužas pirmās instances tiesas sprieduma nepareizība, apelācijas sūdzībā nav norādīti.

Ievērojot minētos apsvērumus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa lietas apstākļus ir novērtējusi vispusīgi un objektīvi, prasību pret /pers. G/ pamatoti noraidījusi, taču prasības daļā pret Valsts policiju un tās struktūrvienībām kļūdaini nav izbeigusi tiesvedību lietā. Līdz ar to apelācijas sūdzībā norādītie argumenti tiesas sēdē neguva apstiprinājumu un nav pamats apelācijas instancē prasību apmierināt.

Lemjot par tiesas izdevumu atlīdzināšanu, Civillietu tiesas kolēģija balstās uz Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu, ka *pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. (..)*

No lietas materiāliem redzams, ka pie prasības celšanas no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos /pers. E/ ar apelācijas instances tiesas 2015.gada 18.maija lēmumu tika daļēji atbrīvots, nosakot maksājamo valsts nodevu 100 *euro* apmērā /l.l.46-49/, bet par apelācijas sūdzības iesniegšanu pilnībā tika atbrīvots ar pirmās instances tiesas tiesneses 2017.gada 3.aprīļa lēmumu /l.l.133-134/, abi lēmumi pamatoti ar prasītāja slikto mantisko stāvokli. Valsts nodevu minētajā apmērā prasītājs ir samaksājis /l.l.55/.

Tā kā lietā nav iesniegti pierādījumi, ka /pers. E/ mantiskais stāvoklis būtu uzlabojies, saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta ceturto daļu pārējos tiesas izdevumus lietā uzņemas valsts.

No lietas materiāliem nav redzams, ka atbildētājiem lietā būtu bijuši tiesāšanās izdevumi, kas tiem būtu atlīdzināmi atbilstoši Civilprocesa likuma 41. un 44.pantam.

Saskaņā ar iepriekš minēto un vadoties no Civilprocesa likuma 432., 433., 434., 440.panta, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda:

/pers. E/ prasību pret /pers. G/ par godu un cieņu aizskarošu ziņu atsaukšanu un morālā kaitējuma atlīdzināšanu **noraidīt.**

/pers. E/ prasībā pret Latvijas Republikas Valsts policiju, Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldi, Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Ziemeļu iecirkni par morālā kaitējuma atlīdzināšanu un pienākuma uzlikšanu mainīt dokumentu saturu **izbeigt tiesvedību**.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 dienu laikā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Pilns spriedums sastādīts 2017.gada 17.oktobrī.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja Dz.Zvaigznekalna-Žagare

Tiesnese M.Zelmene

Tiesnese L.Grauda